

MONITOR JAPOŃSKI

WRZESIEŃ 2016

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

WRZESIEŃ 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

31 sierpnia: japońskie Ministerstwo Obrony przedstawiło rekordowy budżet.

Ministerstwo planuje rekordowe wydatki wielkości 51 miliardów USD w związku z budową systemu obrony przeciwraкетowej. Nowe zabezpieczenia mają wzmocnić japoński system obronny w związku z rosnącym zagrożeniem ze strony Korei Północnej oraz konfliktem terytorialnym w rejonie wysp Senkaku. Jeżeli nowy budżet zostanie zatwierdzony przez japoński parlament, będzie to piąte z rzędu zwiększenie wydatków zbrojeniowych podczas obecnych rządów premiera Abe.

3 września: ponowne otwarcie dialogu dotyczącego Kuryli Południowych.

Premier Shinzo Abe i Prezydent Władimir Putin podczas konferencji we Władywostoku zapowiedzieli podjęcie kroków w celu rozwiązania konfliktu terytorialnego, który psuje relacje pomiędzy Tokio a Moskwą od zakończenia Wojny na Pacyfiku. Prezydent Rosji stwierdził, że "przeszłość nie powinna przeszkodzić w pójściu naprzód". Premier Abe zapewnił, że dołoży wszelkich starań by rozwijać dwustronne relacje z Federacją Rosyjską. Przywódcy uzgodnili organizację dwóch kolejnych spotkań przed zakończeniem roku w celu przyspieszenia negocjacji dotyczących podpisania traktatu pokojowego.

5 września: spotkanie przywódców Chin i Japonii.

Podczas szczytu G20 w Hangzhou doszło do pierwszego od roku spotkania pomiędzy prezydentem Chin i premierem Japonii. Przywódcy potwierdzili kontynuację dążeń do normalizacji stosunków oraz przyspieszenia negocjacji dotyczących uruchomienia gorącej linii pomiędzy ministerstwami obrony. Nie udało się jednak uzyskać wspólnej deklaracji dotyczącej złagodzenia rywalizacji na Morzu Wschodniochińskim. Rząd w Pekinie podjął starania by podczas szczytu G20 nie poruszano tematu sporów terytorialnych.

BRAK PRZEŁOMU PO SPOTKANIU ABE - PUTIN

Najważniejszym wydarzeniem minionego miesiąca było długo oczekiwane otwarcie dialogu dotyczącego Kuryli Południowych. Zgodnie z przewidywaniami wypowiedzi obu przywódców nie zwiastują przełomu w negocjacjach.

7 września: kolejna wypowiedź premiera Abe dotycząca chińskiej aktywności na Morzu Południowochińskim.

Podczas szczytu ASEAN w Laosie szef japońskiego rządu stwierdził, że z niepokojem przygląda się chińskim roszczeniom w regionie Azji Południowo-Wschodniej. Premier wyraził również nadzieję, że rządy Chin i Filipin dostosują się do wyroku trybunału w Hadze co doprowadzi do pokojowego rozwiązania konfliktu. Wyrok sądu arbitrażowego podważył legalność chińskiego programu budowy sztucznych wysp na Morzu Południowochińskim. Cenzura nie dopuściła do transmisji przemówienia premiera Abe w Chinach. Niespełna dwa tygodnie później przedstawiciel chińskiego MSZ oskarżył japoński rząd o celowe wprowadzanie zamieszania wokół sporów terytorialnych, których nie jest stroną.

20 września: Japonia przeznaczy 2,8 miliarda USD pomocy dla uchodźców.

Na dzień przed szczytem ONZ poświęconym sytuacji uchodźców i migrantów w Nowym Yorku japoński premier złożył deklarację przekazania pokaźnej sumy w ciągu najbliższych 3 lat w celu złagodzenia humanitarnych skutków kryzysu. Pomoc ma trafić do uchodźców oraz wspólnot, które ich przyjmują. Większość środków zostanie skierowana dla uchodźców z Syrii i Iraku. Sekretarz Generalny ONZ Ban Ki-moon nazwał szczyt przełomem w walce z kryzysem migracyjnym.

21 września: Partia Liberalno-Demokratyczna ma zamiar przedłużyć kadencję premiera Abe.

Specjalna grupa robocza LDP przedstawiła projekt zwiększenia limitu liczby kadencji premiera do trzech lub jego całkowitym zniesieniem. Zgodnie z obecnymi zasadami premier może pozostać na stanowisku przez dwie trzyletnie kadencje jedna po drugiej. Obecna kadencja Shinzo Abe kończy się we wrześniu 2018 roku. Zgodnie z zapowiedziami przedstawicieli partii zmiany mają zostać w prowadzone w przyszłym roku. Politycy z najbliższego otoczenia premiera popierają projekt zmian. Jak na razie nie wiadomo jak zareagują na niego potencjalni następcy Abe tacy jak minister spraw zagranicznych Fumio Kishida czy były sekretarz generalny LDP Shigeru Ishiba.

23 września: Premier Japonii odwiedził Kubę.

Shinzo Abe jest pierwszym japońskim premierem, który udał się z oficjalną wizytą do Hawany. Tematem przewodnim rozmów przywódców obu państw było potencjalne zainteresowanie japońskich firm wejściem na kubański rynek. Abe stwierdził, że Kuba jest niezwykle atrakcyjnym rynkiem dla japońskich przedsiębiorców. Podjęto również decyzję o rozwiązaniu problemu zadłużenia we wzajemnych relacjach. Ponadto premier Abe podczas spotkania z Fidelem Kastro poruszył temat zagrożenia ze strony Korei Północnej. Kuba pozostaje jednym z niewielu państw, które nadal wspierają reżim Kim Dzong Una.

25 września: problem "kobiet pocieszycielek" na szczęblu lokalnym.

Pomimo podpisania porozumienia w sprawie zadośćuczynienia finansowego dla "kobiet pocieszycielek" pomiędzy Japonią i Koreą Południową, dwustronne relacje nadal pełne są konfliktowych sytuacji. Powodem sporów są wypowiedzi japońskich polityków oraz kwestia pomnika poświęconego ofiarom zbrodni stojącego przed japońską ambasadą w Seulu. Konflikt objawia się również na poziomie lokalnym. Burmistrz Fukui odwołał wizytę w koreańskim Suwon po tym jak władze tego miasta wystąpiły z projektem budowy pomnika upamiętniającego problem "kobiet pocieszycielek" w Niemczech. Projekt budowy pomnika został wcześniej zablokowany przez władze Fraiburga w związku z protestem japońskich władz lokalnych miasta Matsuyama w prefekturze Ehime.

26 września: Abe wzywa do szybkiej ratyfikacji TPP.

Podczas otwarcia nowej sesji japońskiego parlamentu premier Shinzo Abe obiecał podjęcie działań mających na celu szybką ratyfikację Partnerstwa Trans-pacyficznego (TPP). Japońskiemu przywódcy zależy na jak najszybszej ratyfikacji porozumienia przez wszystkich sygnatariuszy w związku ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi w Stanach Zjednoczonych. Zarówno Hillary Clinton jak i Donald Trump wyrazili głębokie zastrzeżenia co do umowy w kampanii wyborczej. Pomimo wysiłków japońskiego przywódcy, który kilka tygodni wcześniej wzywał do jak najszybszej ratyfikacji TPP przez Kongres Stanów Zjednoczonych, najprawdopodobniej nie uda się zatwierdzić umowy przed wyborami.

29 września: Japonia coraz bardziej zaangażowana w konflikt na Morzu Południowochińskim.

Japońska minister obrony Tomomi Inada zapowiedziała możliwość silniejszego zaangażowania w konflikt na Morzu Południowochińskim. Japońskie okręty miałyby wspólnie z marynarką Stanów Zjednoczonych patrolować wody w pobliżu spornych terytoriów. W odpowiedzi chińskie ministerstwo obrony oskarżyło Japonię o wywoływanie niepotrzebnego zamieszania wokół konfliktu w celu uzyskania własnych korzyści. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Yang Yujun nazwał te działania "igraniem z ogniem".

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

16 września: Polsko-japońskie seminarium na temat energetyki jądrowej.

W Gdańsku zorganizowano seminarium, którego celem ma być wymiana doświadczeń i opinii dotyczących realizacji programu jądrowego. W spotkaniu wziął udział podsekretarz Stanu w Ministerstwie Energii Andrzej Piotrowski, który podkreślał zalety elektrowni nuklearnych. Wspólnie z Wojewodą województwa pomorskiego, Andrzejem Drelichem wskazywał, że budowa elektrowni jest ogromną szansą dla rozwoju regionu. K. Hirano z Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu przedstawił technologie jądrową jako najefektywniejsze i najbezpieczniejsze źródło wytwarzania energii. Strona japońska zaprezentowała korzyści płynące z wykorzystania energetyki jądrowej na podstawie konkretnych projektów realizowanych w Japonii i Wielkiej Brytanii. Stronę polską reprezentowali przedstawiciele Ministerstwa Energii, Ministerstwa Rozwoju, Urzędu Wojewódzkiego i Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, polskich spółek energetycznych, przedstawiciele lokalnych organizacji społecznych oraz przedsiębiorstw. Ze strony japońskiej w seminarium wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu, władze prefektury Fukui i Ambasady Japonii w Polsce.

21 września: spotkanie premiera Abe z prezydentem Ukrainy.

Podczas spotkania z okazji szczytu ONZ w Nowym Jorku, premier Japonii apelował do prezydenta Ukrainy Petro Poroszenko o całkowite wprowadzenie i przestrzeganie porozumienia dotyczącego zawieszenia broni z separatystami, które zostało wynegocjowane w lutym. Japoński przywódca potwierdził wcześniejsze deklaracje dotyczące przekazania 1,85 miliarda USD pomocy dla Ukrainy. Abe wezwał również do szybszego wprowadzenia reform gospodarczych i systemowych.

29 września: Japoński producent majonezu zakupi linię produkcyjną pod Warszawą.

Firma Kewpie, jeden z największych w Japonii producentów majonezu i przypraw przejęła polską inwestycję i linię produkcyjną należącą do firmy Mosso. Kewpie ma zamiar rozpocząć produkcję i sprzedaż przypraw do końca roku 2016. Po założeniu głównej siedziby w Warszawie, japońska firma planuje rozpoczęcie sprzedaży na rynkach europejskich. Przewidywana wartość sprzedawanych produktów ma przekroczyć 7,5 miliona PLN.

30 września: pożegnanie Ambasadora RP w Tokio Cyryla Kozaczewskiego.

W związku z zakończeniem czteroletniej misji w Japonii, w ambasadzie RP zorganizowano przyjęcie pożegnalne ambasadora Cyryla Kozaczewskiego. Ambasador pełnił obowiązki od 10 września 2012 roku. Jednym z jego największych celów było wprowadzenie w życie przepisów na mocy których w Japonii będzie uznawane polskie prawo jazdy.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

5 września: nowe otwarcie we współpracy z Izraelem.

Jednym z efektów spadających cen ropy naftowej jest mniejszy wpływ jej eksporterów na japońską politykę zagraniczną. Japońskie firmy są coraz bardziej zainteresowane inwestycjami w Izraelu. Pomimo podpisania kilku istotnych porozumień gospodarczych w roku 2014 i 2015 handel dwustronny pozostawał na niskim poziomie. Rząd w Tokio wyraźnie nie chciał drażnić Ligi Arabskiej, która nawoływała do bojkotu Izraela. Obecnie jednak widać coraz większe zainteresowanie zwiększeniem handlu w sektorach biotechnologicznym i samochodowym. Wielkość inwestycji krajów azjatyckich w Izraelu niedługo wyprzedzi inwestycje amerykańskie.

14 września: Osaka GAS wstrzymuje się z podpisaniem kolejnych kontraktów na zakup gazu.

Drugi największy dostawca gazu w Japonii nie ma zamiaru podpisywać nowych kontraktów na dostawy gazu w najbliższych latach. Obecne długoterminowe kontrakty z Katarą i Indonezją wygasają w roku 2021. Oprócz Osaka Gas inne japońskie firmy skupujące ten surowiec takie jak: Jera Co, również wstrzymują się z podjęciem decyzji o podpisaniu długoterminowych kontraktów. Trend ten jest związany ze wzrostem eksportu gazu ze Stanów Zjednoczonych oraz znaczną poprawą dostępności tego surowca na rynkach światowych. Dzięki temu, firmy energetyczne mogą dłużej czekać na korzystniejsze warunki cenowe i będą preferować krótkoterminowe kontrakty. Minusem tej sytuacji jest stabilność dużych projektów infrastrukturalnych w sektorze gazowym, które w znacznym stopniu polegają na długoterminowych kontraktach w celu pozyskania finansowania.

24 września: Unia Europejska zniesie cła na japońskie samochody.

W związku z toczącymi się rozmowami dotyczącymi podpisania porozumienia handlowego pomiędzy Unią Europejską a Japonią, władze w Brukseli zapowiedziały możliwość zniesienia ceł na import japońskich samochodów. Decyzja ta jest dobrym sygnałem dla japońskich producentów, którzy w ostatnich miesiącach borykają się ze spadkiem sprzedaży oraz kryzysem zaufania wśród odbiorców. Jest to również pozytywny sygnał wskazujący na możliwość zakończenia długotrwałych negocjacji handlowych. Przedstawiciele obu stron wyrazili chęć zakończenia negocjacji dotyczących partnerstwa do końca tego roku.

KOMENTARZ

Zapowiedź otwarcia dialogu dotyczącego rozwiązania sporu w sprawie Kuryli Południowych należy potraktować jako częściowy sukces dyplomacji premiera Abe. O ile nie jesteśmy w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie o to jak długo potrwa ocieplenie relacji pomiędzy Japonią i Rosją pewnym jest, że dalsze rozmowy na temat uregulowania sporu nie będą łatwe. Kilka dni po wspólnej konferencji prasowej we Władywostoku prezydent Rosji podkreślił, że Japonia otrzymała w przeszłości propozycję odzyskania części spornych terytoriów, lecz z niej nie skorzystała. Co ciekawe polepszenie w relacjach z Rosją wpłynęło również na politykę premiera Abe względem Ukrainy. W interesie japońskiego rządu leży utrzymanie stabilnej sytuacji w tym kraju w celu uniknięcia krytyki międzynarodowej związanej z rosnącą współpracą z Moskwą.

Jeśli chodzi o politykę wewnętrzną kontrowersje budzi propozycja przedłużenia kadencji premiera Abe. Może ona wskazywać na zaniepokojenie elit partyjnych potencjalną destabilizacją po jego ustąpieniu. Wygląda na to, że partia nie jest gotowa powierzyć stery potencjalnym następcom. Ponowny wybór premiera Abe na przewodniczącego partii przed wyborami w 2012 roku wskazywał na kryzys przywódczy wewnątrz PLD. Sytuacja jest o tyle niezwykła, że nawet były premier Jun'ichiro Koizumi, który cieszył się rekordową popularnością wśród społeczeństwa nie próbował przedłużyć swojej kadencji. Sam Abe wyraźnie przygotowuje się do reorganizacji gabinetu. Według nieoficjalnych zapowiedzi na początku przyszłego roku mają odbyć się kolejne wybory w celu potwierdzenia jego mandatu do sprawowania władzy.

W zakresie relacji z regionem EŚW warto zwrócić uwagę na nawiązanie współpracy pomiędzy polskim ministerstwem energii a japońskimi specjalistami ds. polityki jądrowej. Jedną z przeszkód w realizacji projektu budowy polskiej elektrowni jest brak doświadczenia polskich władz w zarządzaniu procesem komunikacji i współpracy ze społecznościami lokalnymi oraz biznesem dotyczącym energetyki jądrowej. Potencjalny sprzeciw władz lokalnych może w znacznym stopniu utrudnić budowę elektrowni. Skorzystanie z doświadczenia japońskich partnerów wydaje się być dobrym pomysłem. Japońscy biurokraci oraz przedstawiciele władz lokalnych posiadają ogromne doświadczenie zarówno w realizacji podobnych projektów energetycznych jak i w zarządzaniu sytuacjami kryzysowymi.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

